

(ישעיה לט) **כִּי יִהְיֶה שְׁלוֹם וְאַמֶּת בְּיָמַי. וּלְבַתֵּר פִּקִּיד הֵהוּא חוֹבָא לְבִנּוּי אֲבִתְרִיהּ.**

בְּנוּנָא דָא, הֵהוּא חוֹבָא דְשִׁבְטִין, קָאִים עַד לְבַתֵּר. בְּגִין דְּדִינָא דְלַעִילָא, לֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה עַלֵּיהּ, עַד דְּאַשְׁתַּכַּח שַׁעְתָּא לְאַתְפָּרְעָא, וְאַתְפָּרַע מִינֵיהּ. וּבְגִין כֶּף כָּל מָאן דְּאִית חוֹבִין בִּידוּי, דְּחִיל תְּדִיר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דברים כח) וּפְחַדְתָּ לִלְהָ וְיוֹמָם וְגו'.

וְעַל דָּא וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוֹבֵאוּ וְגו'.

וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת בְּנֵימִין אָחִיו בֶּן אָמוֹ וְגו'. רַבִּי חֲזִיא פְתַח וְאַמַר, (משלי יג) **תּוֹחֶלֶת מְמוּשָׁכָה מִחֻלָּה לֵב וְעֵץ חַיִּים תֵּאָוֶה בָּאָה. דָּא הוּא דְתִנּוּן, דְּלִית לִיה לְבַר נֶשׁ לְאַסְתַּפְּלָא בְּעוֹתִיָּה לְגַבִּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי אֲתִי, אִי לֹא אֲתִי. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִי אִיהוּ אֲסִתְפַּל בֵּיה, כְּמָה מְאָרִיהוֹן דְּדִינָא, אָתוּ לְאַסְתַּפְּלָא בֵּיה בְּעוֹבְדוּי.**

וְרָזָא אִיהוּ, דְּהָא הֵהוּא אֲסִתְפַּלּוּתָא, דְּאִיהוּ מִסְתַּפַּל בִּהּ הוּא בְּעוֹתָא, גָּרִים לִיה לְמַחֲלַת לֵב. מָאִי מִחֻלָּה לֵב, דָּא אִיהוּ מָאן דְּקָאִים תְּדִיר עַלֵּיהּ דְּבַר נֶשׁ, לְאַסְתַּפְּלָא לְעִילָא וְתַתָּא.

וְעֵץ חַיִּים תֵּאָוֶה בָּאָה. תְּגִינּוּן, מָאן דְּבַעֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִקְבַּל צְלוּתִיה, יִשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא, דְּאִיהִי עֵץ חַיִּים. וּבְדִין תֵּאָוֶה בָּאָה. מָאן תֵּאָוֶה, דָּא הוּא דְרָגָא דְכָל צְלוּתִין דְּעֵלְמָא בִּידִיה, וְאַעִיל לֹון קָמִי מְלָכָא עֲלָאָה. כְּתִיב הֲכָא בָּאָה, וּכְתִיב הֲתָם, (אסתר ב) בְּעֶרְבַּי הִיא בָּאָה. וְדָא הוּא תֵּאָוֶה בָּאָה, בָּאָה קָמִי מְלָכָא עֲלָאָה, לְאַשְׁלֵמָא רְעוּתָא דְּהֵהוּא בַר נֶשׁ.

דְּבַר אַחֵר, תּוֹחֶלֶת מְמוּשָׁכָה מִחֻלָּה לֵב, דָּא דְבַר אַחֵר תּוֹחֶלֶת מְמוּשָׁכָה מִחֻלָּה לֵב - זֶהוּ הַמָּקוֹם שֶׁנֶּתַן אוֹתוֹ הַדְּבַר בְּמָקוֹם אַחֵר שְׂאִינוּ צְרִיךְ,

שְׁחֻקָּהּ הִיָּה יוֹתֵר צְדִיק, הַתְּעַכֵּב הַדְּבַר מְלָבָא, וְלֹא בָא בְּיָמָיו, שְׁכָתוּב (ישעיה לט) כִּי יִהְיֶה שְׁלוֹם וְאַמֶּת בְּיָמַי. וְאַחֵר כֶּף פִּקִּיד אֶת אוֹתוֹ הַחֲטָא עַל בְּנֵי אַחֲרָיו. כְּמוֹ כֵּן אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל הַשִּׁבְטִים עָמַד עַד לְאַחֵר מִכֵּן, מִשּׁוֹם שֶׁהָדִין שְׁלֹמְעֵלָה לֹא יָכִיל לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁנִּמְצָאָה הַשְּׁעָה לְהַפְרַע וּנְפָרַע מֵהֶם. וּמִשּׁוֹם כֶּף, כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בִּידוֹ חֲטָאִים, תָּמִיד פּוֹחַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כח) וּפְחַדְתָּ לִלְהָ וְיוֹמָם וְגו'. וְעַל כֵּן וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוֹבֵאוּ וְגו'.

וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת בְּנֵימִין אָחִיו בֶּן אָמוֹ וְגו'. רַבִּי חֲזִיא פְתַח וְאַמַר, (משלי יג) **תּוֹחֶלֶת מְמוּשָׁכָה מִחֻלָּה לֵב וְעֵץ חַיִּים תֵּאָוֶה בָּאָה. זֶה הוּא שְׁשִׁינּוּ, שְׂאִין לְאָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בְּכַשְׁתּוֹ אֶל הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא אִם בָּאָה וְאִם לֹא בָּאָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁאִם הוּא מִתְבּוֹנֵן בָּהּ, כְּמָה בְּעָלֵי הָדִין בָּאִים לְהִתְבּוֹנֵן בְּמַעֲשֵׂיו.**

וְסוּד הוּא, שְׁהָרִי אוֹתָהּ הִתְבּוֹנְנוּתָא שֶׁהוּא מִתְבּוֹנֵן בְּאוֹתָהּ הַבְּקָשָׁה, גּוֹרְמַת לוֹ לְמַחֲלַת לֵב. מָה זֶה מִחֻלָּת לֵב? זֶהוּ מִי שֶׁעוֹמֵד תָּמִיד עַל הָאָדָם לְהַסְטִין לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה.

וְעֵץ חַיִּים תֵּאָוֶה בָּאָה. שְׁנִינּוּ, מִי שְׂרוּצָה שֶׁהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא יִקְבַּל אֶת תְּפִלָּתוֹ, יִשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה, שֶׁהִיא עֵץ חַיִּים, וְאִזּוּ תֵּאָוֶה בָּאָה. מִי הַתֵּאָוֶה? זֶה הַדְּרָגָה שֶׁכָּל תְּפִלוֹת הָעוֹלָם בִּידִיה, וּמִכְנִסָּה אוֹתָם לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן. כְּתוּב כָּאֵן בָּאָה, וְכְתוּב שָׁם (אסתר ב) בְּעֶרְבַּי הִיא בָּאָה. וְזֶה הוּא תֵּאָוֶה בָּאָה, בָּאָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן לְהַשְׁלִים אֶת רְצוֹן אוֹתוֹ הָאִישׁ.

רְצוֹן אוֹתוֹ הָאִישׁ,

ונמשך עד שנתן מיד ליד, ולפעמים שלא יבא. מה הטעם? משום שמתפשט ונמשך עם כל אותם הממנים להוריד אותו לעולם.

ועין חיים תאווה באה - זו היא התוחלת שלא נמשכת, משום אותם ממני המרכבות, אלא שהקדוש ברוך הוא נותן [להם] לו מיד, משום שפאשר נמשכת בין אותם ממני המרכבות, כמה הם בעלי הדין שנתנת להם רשות לעין ולהסתכל בדינו טרם יתנו לו, ומה שיצא מבית המלך ונתן לו לאדם, בין שזוכה בין שלא זוכה - נתן מיד, וזהו עץ חיים תאווה באה.

דבר אחר תוחלת ממשכה - זה יעקב, שנמשכה לו התוחלת של יוסף עד לזמן ארץ. ועין חיים תאווה באה - זה הוא בנזמין, שהרי מזמן שבקש אותו יוסף עד אותו זמן שהוא בא אליו לא היה אלא זמן מועט, שאותו הזמן לא נמשך. זהו שכתוב וישא עיניו וירא את בנזמין אחיו בן אמו. מה זה בן אמו? שדמות אמו היתה בו, והיתה דומה דמותו לדמות רחל, משום כך כתוב וישא עיניו וירא את בנזמין אחיו בן אמו.

רבי יוסי אמר, והרי כתב בראשונה וירא יוסף אתם את בנזמין, וכאן כתוב וישא עיניו וירא את בנזמין אחיו, איזו ראיה ראה? אלא ראה ברוח הקדש את בנזמין שחלקו היה עמהם בארץ, ובחלקם של בנזמין ויהודה תשרה השכינה, שהרי ראה את יהודה ואת בנזמין שבחלקם היה המקדש. וזהו וירא יוסף אתם את בנזמין, ראה אותו עמהם, ואת יוסף שהיה אחיו לא

הוא אחר, דאיתייהב ההיא מלה, באחר אחרא דלא אצטריך. ואתמשכא עד דאיתייהב מידא לידא, ולזמנין דלא ייתי. מאי טעמא, בגין דאתפשטא ואתמשכא בכל אינון ממנן, לנחתא ליה לעלמא.

ועין חיים תאווה באה, דא הוא תוחלת, דלא אתמשכא, בגין אינון ממנן רתיכין, אלא דקדשא בריך הוא יהיב (לוי) ליה לאלתר. בגין דכד אתמשכא בין אינון ממנן רתיכין, כמה אינון מאריהון דדינא דאיתייהב לון רשותא. לעיינא ולאסתכלא בדיניה, עד לא ינתנון ליה. ומה דנפיק מפי מלכא ואתייהב ליה לבר נש, בין דזכי, בין דלא זכי, אתייהב מיד. ודא הוא עץ חיים תאווה באה.

דבר אחר, תוחלת ממושכה, דא יעקב. דאתמשכא ליה תוחלתא דיוסף עד זמן אריך. ועין חיים תאווה באה, דא הוא בנזמין. דהא מזמנא דתבע ליה יוסף, עד ההוא זמנא דאתא לגביה, לא הוה אלא זמנא זעיר. דלא אתמשכא ההוא זמנא. הדא הוא דכתיב, וישא עיניו וירא את בנזמין אחיו בן אמו. מאי בן אמו. דדיוקניה דאמיה הוה ביה, והוה דמי דיוקניה לדיוקנא דרחל. בגין כך כתיב, וישא עיניו וירא את בנזמין אחיו בן אמו. רבי יוסי אמר, והא כתיב בקדמיתא, וירא יוסף אתם את בנזמין. והשתא כתיב, וישא עיניו וירא את בנזמין אחיו. מאי ראיה הכא. אלא חמא ברוחא דקודשא לבנזמין, דחולקיה הוה עמהון בארעא. ובחולקיה דבנזמין ויהודה תשרי שכינתא.

דהא חמא ליה ליהודה ובנזמין, דבחולקהון הוה מקדשא. ודא הוא